

1. Doctrină, studii, comentarii

CONSIDERAȚII ASUPRA TRANSPUNERII ART. 17 DIN DIRECTIVA 2019/790 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI DIN 17 APRILIE 2019 PRIVIND DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE PE PIAȚA UNICĂ DIGITALĂ

Gheorghe Gheorghiu*

Rezumat

Deși directivele legiuitorului Uniunii Europene sunt clare, fiind transpuse cu ușurință în normele naționale ale statelor membre, în cazul Directivei 2019/790 s-au ivit dificultăți majore privind depozitiile art. 17 care vor fi analizate în cele ce urmează.

Cuvinte cheie: transpunere, drept de autor, piața unică digitală, prestatorii de servicii online de partajare, responsabilitate

Abstract

Although the directives of the European Union Legislator are clear, being easily transposed into national legislation of the Member States, as far as the Directive 2019/790 is concerned there have been major issues regarding article 17 which will be analyzed in the following.

Keywords: transposition, copyright, digital single market, online content-sharing service providers, responsibility

Résumé

Bien que les directives du législateur de l'Union européenne soient claires étant facilement transposable dans la législation nationale des États membres, en ce qui concerne la Directive 2019/790 il y a eu des problèmes majeurs concernant l'article 17 qui seront analysés dans la suite.

Mots-clés: transposition, droit d'auteur, marché unique numérique, fournisseurs de services de partage de contenus en ligne, responsabilité

* Conferențiar univ. dr. Universitatea „Valahia” Târgoviște, avocat Baroul București, e-mail: cabinet.gheorghiu@gmail.com.

Introducere

În considerentele Directivei 2019/790 a Parlamentului european și a Consiliului din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală și de modificare a Directivelor 96/9/CE și 2001/29/CE (1), legiuitorul european justifică scopul adoptării acesteia în rapidele evoluții tehnologice care continuă să transforme modul în care sunt create, produse, distribuite și exploatate operele și alte obiecte protejate, precum și apariția de noi modele de afaceri și noi actori, ceea ce a impus ca legislația relevantă să fie concepută astfel încât să permită aplicarea sa în viitor, pentru a nu limita evoluțiile tehnologice, cu precizarea ca obiectivele și principiile stabilite în cadrul juridic al Uniunii privind drepturile de autor sunt în continuare valabile, dar și observația că atât pentru titularii de drepturi, cât și pentru utilizatori, continuă să existe insecuritate juridică în ceea ce privește anumite utilizări, printre care și utilizările transfrontaliere, ale operelor și ale altor obiecte protejate în mediul digital, prezenta directivă prevăzând norme pentru adaptarea anumitor excepții și limitări ale dreptului de autor și ale drepturilor conexe la mediul digital și la cel transfrontalier, precum și măsuri pentru facilitarea anumitor practici de acordare a licențelor, în special, dar nu în mod exclusiv, în ceea ce privește difuzarea operelor aflate în afara circuitului comercial și a altor obiecte protejate și disponibilitatea online a operelor audiovizuale pe platforme de video la cerere, în scopul asigurării unui acces mai larg la conținut. De asemenea, directiva conține norme pentru facilitarea utilizării conținutului aflat în domeniul public, norme privind drepturile referitoare la publicații, privind utilizarea operelor sau a altor obiecte protejate de către prestatorii de servicii online care stochează și oferă acces la conținutul încărcat de utilizatori, privind transparența contractelor autorilor și ale artiștilor interpreți sau executanți, privind remunerarea autorilor și a artiștilor interpreți sau executanți, precum și un mecanism pentru revocarea drepturilor pe care autorii și artiștii interpreți sau executanți le-au cedat în condiții de exclusivitate.

În prezentul studiu voi analiza dispozițiile art. 17 din directivă, cu titlul marginal "Utilizarea conținutului protejat de către prestatorii de servicii online de partajare de conținut" și posibilitățile de transpunere în legislația națională.

Articolul 17 este redactat astfel:

(1) Statele membre prevăd că prestatorul de servicii online de partajare de conținut realizează un act de comunicare publică sau un act de punere la dispoziția publicului în scopul prezentei directive atunci când acordă publicului acces la opere protejate prin drept de autor sau la alte obiecte protejate încărcate de către utilizatorii săi.

Un prestator de servicii online de partajare de conținut trebuie, așadar, să obțină o autorizație din partea titularilor de drepturi menționați la articolul 3 alineatele (1) și (2) din Directiva 2001/29/CE, de exemplu prin

încheierea unui contract de licență, pentru a comunica public sau a pune la dispoziția publicului opere sau alte obiecte protejate.

(2) Statele membre prevăd că, atunci când un prestator de servicii online de partajare de conținut obține o autorizație, de exemplu prin încheierea unui contract de licență, respectiva autorizație acoperă și actele realizate de utilizatorii serviciilor care intră în domeniul de aplicare a articolului 3 din Directiva 2001/29/CE atunci când aceștia nu acționează în exercitarea unei activități comerciale sau activitatea lor nu generează venituri semnificative.

(3) Atunci când un prestator de servicii online de partajare de conținut realizează un act de comunicare publică sau un act de punere la dispoziția publicului, în condițiile stabilite în prezenta directivă, limitarea răspunderii prevăzute la articolul 14 alineatul (1) din Directiva 2000/31/CE nu se aplică situațiilor care fac obiectul prezentului articol.

Primul paragraf din prezentul alineat nu aduce atingere posibilei aplicări a articolului 14 alineatul (1) din Directiva 2000/31/CE respectivilor prestatori de servicii în scopuri care sunt în afara domeniului de aplicare al prezentei directive.

(4) Dacă nu este acordată nicio autorizație, prestatorii de servicii online de partajare de conținut răspund pentru actele neautorizate de comunicare publică, inclusiv pentru punerea la dispoziția publicului, a operelor protejate prin drept de autor sau a altor obiecte protejate, cu excepția cazului în care prestatorii de servicii demonstrează că:

(a) au depus toate eforturile pentru a obține o autorizație; și

(b) au depus, în conformitate cu cele mai ridicate standarde de diligență profesională din domeniu, toate eforturile pentru a asigura indisponibilitatea operelor și a altor obiecte protejate specifice în privința cărora titularii de drepturi au oferit prestatorilor de servicii informații relevante și necesare; și în orice circumstanță

(c) au acționat cu promptitudine, la primirea unei notificări suficient de justificate din partea titularilor de drepturi, pentru a opri accesul la operele sau alte obiecte protejate notificate sau pentru a le elimina de pe site-urile lor, și au depus toate eforturile pentru a preveni viitoare încălcări a acestora în conformitate cu litera (b).

(5) Pentru a stabili dacă prestatorul de serviciu a respectat obligațiile care îi revin în temeiul alineatului (4) și în lumina principiului proporționalității, trebuie luate în considerare, printre altele, următoarele elemente:

(a) tipul, audiența și dimensiunea serviciului și categoria de opere sau alte obiecte protejate încărcate de utilizatorii serviciului; și

(b) disponibilitatea unor mijloace adecvate și eficiente și costurile acestora pentru prestatorii de servicii.

(6) Statele membre prevăd că, în ceea ce privește noii prestatori de servicii online de partajare de conținut ale căror servicii au fost puse la

dispoziția publicului în Uniune de mai puțin de trei ani și care au o cifră de afaceri anuală mai mică de 10 milioane EUR, calculată în conformitate cu Recomandarea 2003/361/CE a Comisiei (20), condițiile în cadrul regimului de răspundere prevăzut la alineatul (4) se limitează la respectarea alineatului (4) litera (a) și la acționarea cu promptitudine, la primirea unei notificări suficient de justificate, pentru a opri accesul la opere și alte obiecte protejate notificate sau pentru a elimina operele sau alte obiecte protejate respective de pe site-ul lor.

În cazul în care numărul mediu lunar de vizitatori unici ai unor astfel de prestatori de servicii depășește 5 milioane, calculat pe baza anului calendaristic precedent, prestatorii de servicii demonstrează, de asemenea, că au depus toate eforturile pentru a preveni noi încălcări ale operelor și altor obiecte protejate notificate în privința cărora titularii de drepturi au furnizat informații relevante și necesare.

(7) Cooperarea dintre prestatorii de servicii online de conținut și titularii de drepturi nu trebuie să conducă la împiedicarea disponibilității operelor sau a altor obiecte protejate încărcate de utilizatori, care nu încalcă dreptul de autor și drepturile conexe, inclusiv în cazul în care astfel de opere sau alte obiecte protejate fac obiectul unei excepții sau limitări.

Statele membre se asigură că utilizatorii din fiecare stat membru se pot baza pe oricare din următoarele excepții sau limitări existente atunci când încarcă și pun la dispoziție conținuturi generate de utilizatori în cadrul serviciilor online de partajare de conținut:

(a) citate, critici, recenzii;

(b) utilizarea în scopuri de caricatură, parodiere sau pastişe.

(8) Aplicarea prezentului articol nu trebuie să conducă la nicio obligație generală de supraveghere.

Statele membre prevăd că prestatorii de servicii online de partajare de conținut prezintă titularilor de drepturi, la cererea acestora, informații adecvate privind funcționarea practicilor lor în ceea ce privește cooperarea menționată la alineatul (4) și, în cazul în care se încheie contracte de licență între prestatorii de servicii și titularii de drepturi, informații cu privire la utilizarea conținutului care face obiectul contractelor.

(9) Statele membre prevăd ca prestatorii de servicii online de partajare de conținut să instituie un mecanism eficace și rapid de soluționare a plângerilor și a căilor de atac care să fie disponibil pentru utilizatorii serviciilor acestora în caz de litigii privind oprirea accesului la opere sau la alte obiecte protejate încărcate de aceștia sau eliminarea acestora.

Atunci când titularii de drepturi solicită oprirea accesului la operele lor sau la alte obiecte protejate ale lor specifice sau eliminarea respectivelor opere sau alte obiecte protejate, aceștia trebuie să justifice în mod corespunzător motivele care stau la baza cererii lor. Plângerile depuse în cadrul mecanismului prevăzut la primul paragraf sunt prelucrate fără întârzieri

nejustificate, iar deciziile de oprire a accesului sau de eliminare a conținutului încărcat fac obiectul unei analize umane. Statele membre se asigură, de asemenea, că sunt disponibile mecanisme privind căi de atac extrajudiciare în vederea soluționării litigiilor. Astfel de mecanisme permit soluționarea imparțială a litigiilor și nu privează utilizatorul de protecția juridică conferită de dreptul intern, fără a aduce atingere drepturilor utilizatorilor de a recurge la căi de atac eficiente. În special, statele membre se asigură că utilizatorii se pot adresa unei instanțe sau altei autorități judiciare competente pentru a invoca utilizarea unei excepții sau limitări privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Prezenta directivă nu afectează în niciun fel utilizările legitime, cum ar fi utilizările în temeiul excepțiilor sau limitărilor prevăzute în dreptul Uniunii, și nu conduce la nicio identificare a utilizatorilor individuali și nici la prelucrarea datelor cu caracter personal, cu excepția cazului în care are loc în conformitate cu Directiva 2002/58/CE și Regulamentul (UE) 2016/679.

Prestatorii de servicii online de partajare de conținut își informează utilizatorii în termenii și condițiile lor că au posibilitatea să utilizeze opere și alte obiecte protejate în temeiul excepțiilor sau limitărilor privind dreptul de autor și drepturile conexe prevăzute în dreptul Uniunii.

(10) Începând de la 6 iunie 2019, Comisia, în cooperare cu statele membre, organizează dialoguri cu părțile interesate pentru a discuta despre cele mai bune practici de cooperare între prestatorii de servicii online de partajare de conținut și titularii de drepturi. Comisia, în consultare cu prestatorii de servicii online de partajare de conținut, titularii de drepturi, organizațiile de utilizatori și alte părți interesate relevante, și ținând seama de rezultatele dialogurilor cu părțile interesate, emite orientări privind aplicarea prezentului articol, în special în ceea ce privește cooperarea menționată la alineatul (4). În cadrul discuțiilor privind cele mai bune practici trebuie să se țină seama în mod special, printre altele, de necesitatea de a crea un echilibru între drepturile fundamentale și de utilizarea excepțiilor și a limitărilor. În scopul acestui dialog cu părțile interesate, organizațiile de utilizatori au acces la informații adecvate din partea prestatorilor de servicii online de partajare de conținut cu privire la funcționarea practicilor lor în ceea ce privește alineatul (4).

Menționez în prealabil că potrivit art. 29 din directivă, pentru transpunerea acesteia statele membre asigură intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative necesare pentru a se conforma până la 7 iunie 2021, însă multe state, printre care și România, nu s-au conformat, ceea ce a determinat Comisia Europeană, la 26 iulie 2021, să deschidă procedura de infringement prin trimiterea de scrisori de punere în întârziere și stabilirea unui termen de 2 luni pentru a răspunde și a lua măsurile necesare, în lipsa unui răspuns satisfăcător urmând a continua procedura de infringement prin trimiterea unui aviz motivat. Întârzierea s-a produs mai ales ca

urmare a controverselor privind transpunerea art. 17, manifestate prin acțiunea formulată de Republica Polonia la Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE), în temeiul art. 263 TFUE (2), prin care a solicitat, cu titlu principal, anularea art. 17 alin. 4 lit. b și c din directivă și, cu titlu subsidiar, anularea art. 17 în totalitate, acțiune în curs de soluționare (I), dar și controverselor ivite (3) chiar și în statele care au transpus directiva, cum ar fi Franța, unde s-au întocmit mai multe rapoarte de misiune cu propuneri de aplicare a art. 17 și studii realizate pe această temă (II), ceea ce a determinat Comisia europeană să publice la 4 iunie 2021 orientări privind aplicarea acestui articol (III), aspecte pe care le voi prezenta în continuare, iar la final, succinte concluzii (IV).

I. Acțiunea Republicii Polonia

Acțiunea se află în curs de soluționare, părțile au expus pledoariile finale, iar procurorul general a depus concluziile sale la 15 iulie 2021.

Prin această acțiune reclamanta solicită Curții, în contradictoriu cu părțile Consiliul european și Parlamentul european, să examineze problema răspunderii suportate de prestatorii de servicii online de partajare atunci când conținuturile protejate prin drept de autor sau drepturi conexe sunt încărcate de utilizatorii acestor servicii.

Situația a fost deja adusă în atenția Curții în cauzele conexe C-682/18, YouTube, și C-683/18, Cyando, din perspectiva cadrului constituit de Directiva 2000/31/CE privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (Directiva privind comerțul electronic)(4) și de Directiva 2001/29/CE privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională(5), însă de această dată, este vorba despre examinarea art. 17 din Directiva 2019/790 care prevede un nou regim de răspundere aplicabil prestatorilor de servicii online de partajare, impunându-le obligații de supraveghere preventivă a conținuturilor pe care utilizatorii serviciilor lor le publică online, pentru a preveni încărcarea operelor și a obiectelor protejate pe care titularii de drepturi nu doresc să le facă accesibile în cadrul acestor servicii, supraveghere preventivă ce va lua, în general, forma unei filtrări a conținuturilor respective.

Or, această filtrare ridică probleme complexe, invocate de reclamantă, din perspectiva libertății de exprimare și de informare a utilizatorilor serviciilor de partajare, garantată la art. 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, iar Curtea va trebui, în continuarea Hotărârilor Scarlet Extended(6), SABAM(7), precum și Glawischnig-Piesczek(8), să stabilească dacă și eventual în ce condiții o astfel de filtrare este compatibilă cu această libertate, având în vedere avantajele, dar și de riscurile pe care le implică o asemenea filtrare și, în acest cadru, să se asigure că se menține un „echilibru

just” între, pe de o parte, interesul titularilor de drepturi privind o protecție efectivă a proprietății lor intelectuale și, pe de altă parte, interesul acestor utilizatori și al publicului în general privind libera circulație a informațiilor online.

Legiuitorul Uniunii poate impune anumitor intermediari online, cu respectarea libertății de exprimare, anumite obligații de supraveghere și de filtrare, cu condiția însă ca aceste obligații să fie încadrate de garanții suficiente pentru a minimiza impactul unei astfel de filtrări asupra acestei libertăți, considerând că art. 17 din directivă cuprinde astfel de garanții și propunând Curții să statueze că această dispoziție este validă și, în consecință, să respingă acțiunea.

1. Anterior art. 17, situația era reglementată astfel:

A. Art. 14 și 15 din Directivă 2000/31

Art. 14 alin. 1 intitulat „Stocarea – hosting”, prevede că *„Statele membre veghează ca, atunci când un serviciu al societății informaționale constă în stocarea informațiilor furnizate de un destinatar al serviciului, furnizorul aceluși serviciu să nu fie responsabil pentru informațiile stocate la cererea unui destinatar al serviciului, cu condiția ca:*

(a) furnizorul să nu aibă cunoștință despre activitatea sau informația ilicită, iar în ceea ce privește acțiunile în daune, să nu aibă cunoștință de fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitatea sau informația este vădit ilicită, sau

(b) furnizorul, din momentul în care ia cunoștință de acestea, acționează prompt pentru a elimina informațiile sau pentru a bloca accesul la acestea.”

Art. 15 alin. 1, intitulat „Absența obligației generale în materie de supraveghere”, prevede că *„Statele membre nu trebuie să impună furnizorilor obligația generală de supraveghere a informațiilor pe care le transmit sau le stochează atunci când furnizează serviciile prevăzute la articolele 12, 13 și 14 și nici obligația generală de a căuta în mod activ fapte sau circumstanțe din care să rezulte că activitățile sunt ilicite.”*

B. Art. 3 și 5 din Directiva 2001/29

Art. 3, intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, stabilește la alin. 1 că *„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment”, iar la alin. 2 ca „Statele membre prevăd dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice punerea la dispoziția publicului, prin cablu sau fără cablu, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment:*

(a) pentru artiștii interpreți sau executanți, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor; (b) pentru producătorii de fonograme, a fonogramelor lor; (c) pentru producătorii primelor fixări ale filmelor, a originalului și copiilor filmelor lor; (d) pentru organismele de radiodifuziune sau televiziune, a fixărilor programelor difuzate de acestea, indiferent dacă difuzările se fac prin fir sau prin aer, inclusiv prin cablu sau prin satelit.”

Art. 5, intitulat „Excepții și limitări”, prevede la alin. 3 că „Statele membre pot să prevadă excepții sau limitări la drepturile prevăzute la articolele 2 și 3 în următoarele cazuri: [...] (d) utilizarea de citate în scopuri cum sunt cel al criticii sau al recenziei [...]; [...] (k) utilizarea în cazul caricaturilor, parodierii sau pastişelor; [...]”.

2. Situația de fapt aflată la originea acțiunii

A. Propunerea de directivă privind dreptul de autor pe piața unică digitală, prezentată de Comisia Europeană la 14 septembrie 2016 (9), urmărea adaptarea normelor Uniunii din domeniul proprietății literare și artistice – dreptul de autor și drepturile conexe dreptului de autor – în special Directiva 2001/29, la evoluția tehnologiilor digitale, cu garantarea unui nivel ridicat de protecție a proprietății intelectuale, dar asigurarea largă a disponibilității conținutului creativ în toată Uniunea și menținerea, în mediul digital, a „echilibrului corect” cu alte interese publice. Art. 13 urmărea să remedieze „Value Gap”, și anume diferența percepută între valoarea pe care prestatorii de servicii online de partajare o extrăgeau din opere și din obiecte protejate și veniturile pe care le transferau titularilor de drepturi. Acest articol a devenit art. 17 din Directiva 2019/790.

De subliniat că serviciile în discuție, caracteristice „Web 2.0” interactiv, dintre care YouTube, Soundcloud sau Pinterest sunt exemplele cele mai cunoscute, permit oricărei persoane să publice online în mod automat, fără o selecție prealabilă de către prestatorii lor, conținuturile pe care le dorește. Conținuturile publicate online de utilizatorii acestor servicii – desemnate în mod obișnuit ca „user-generated content” sau „user-uploaded content” – pot fi consultate ulterior în „streaming” (difuzare în flux continuu) pe site-urile internet sau pe aplicații pentru aparate inteligente asociate serviciilor menționate – această consultare fiind facilitată de funcționalitățile de indexare, de căutare și de recomandare care se găsesc pe acestea în general – și cel mai adesea gratuit – prestatorii aceluiași servicii fiind remunerați de obicei prin vânzarea de spații publicitare. Astfel, o cantitate uriașă de conținuturi (mai multe sute de mii de materiale video sunt astfel publicate în fiecare zi pe YouTube de utilizatorii acestei platforme care ar depăși 1,9 miliarde, potrivit Google) este pusă la dispoziția publicului pe internet, inclusiv o parte considerabilă de opere și de alte obiecte protejate. Or, începând din anul 2015, titularii de drepturi, în special cei din industria muzicală, au susținut că, deși aceste servicii de partajare ocupă, în fapt, un loc important în distribuția online de opere și de alte obiecte protejate, iar prestatorii lor obțin

venituri considerabile din publicitate, aceștia din urmă nu remunerează în mod echitabil titularii menționați. Veniturile pe care acești prestatori le transferă acelorași titulari ar fi în special ne semnificative în raport cu cele pe care prestatorii de servicii de „streaming” muzical – precum Spotify – le plătesc acestora, deși aceste două tipuri de servicii sunt adesea percepute de consumatori ca surse echivalente de acces la obiectele menționate. Ar rezulta de asemenea o concurență neloială între serviciile respective.

Pentru a înțelege corect argumentul „Value Gap”, este de subliniat, pe de o parte, ca înainte de adoptarea Directivei 2019/790 un terț putea „să comunice publicului” o operă sau un obiect protejat fără să fi obținut, în prealabil, o autorizație din partea titularului care ia în general forma unui contract de licență, acordat în schimbul unei remunerații. Or, deși a fost întotdeauna clar că publicarea online de către un utilizator a unei opere sau a unui obiect protejat în cadrul unui serviciu de partajare constituie un act de „comunicare publică” ce necesită o astfel de autorizație prealabilă, problema dacă prestatorii acestor servicii ar trebui ei înșiși să încheie contracte de licență și să remunereze titularii de drepturi făcea obiectul unei controverse între acești prestatori și titularii menționați; pe de altă parte, că art. 14 din Directiva 2000/31 conține o „sferă de siguranță” („safe harbour”) pentru furnizorii de servicii ale societății informaționale care constau în stocarea conținuturilor furnizate de terți, exonerat de orice răspundere care poate rezulta din conținuturile ilicite pe care le stochează la cererea utilizatorilor acestui serviciu în măsura în care nu are cunoștință despre acestea sau, dacă este cazul, le elimină prompt. Or, și în acest caz, o controversă este legată de aspectul dacă prestatorii de servicii online de partajare puteau beneficia de această exonerare în materia dreptului de autor. Într-un astfel de context, anumiți prestatori de servicii de partajare au refuzat să încheie contracte de licență cu titularii de drepturi apreciind că nu erau obligați să procedeze astfel, iar alți prestatori au acceptat totuși să încheie astfel de acorduri, dar condițiile acestor acorduri nu erau echitabile, potrivit titularilor de drepturi, întrucât aceștia din urmă nu puteau negocia pe o bază egală cu prestatorii menționați.

Propunerea de directivă urmărea, așadar, ca titularii de drepturi să poată obține o remunerație mai bună pentru utilizarea operelor lor în cadrul serviciilor online de partajare, afirmând obligația furnizorilor acestor servicii de a încheia contracte de licență cu titularii menționați și totodată să permită titularilor de drepturi să controleze mai ușor utilizarea operelor lor, afirmând obligația furnizorilor serviciilor menționate în esență să utilizeze instrumente informatice de recunoaștere automată a conținutului implementat deja în mod voluntar de unii dintre aceștia, care pot fi utilizate în special la momentul publicării online a unui conținut de către un utilizator pentru a verifica dacă acest conținut include o operă sau un alt obiect protejat și, dacă este cazul, pentru a bloca difuzarea acestuia.

B. Aspecte fundamentale ale art. 17 din Directiva 2019/790

Mai întâi, este de observat ca art. 17 se adresează „prestatorilor de servicii online de partajare de conținut”, noțiune definită la art. 2 pct. 6 primul paragraf din directivă ca vizând orice „prestator al unui serviciu al societății informaționale, al cărui scop principal sau unul dintre scopurile principale este de a stoca și de a oferi publicului acces la un volum semnificativ de opere protejate prin drept de autor sau de alte obiecte protejate încărcate de către utilizatorii săi, pe care le organizează și le promovează în scop lucrativ”. Independent de caracterul deschis al termenilor utilizați, reiese în mod clar că art. 17 privește „marii” prestatori de servicii de partajare, considerați ca având legătură cu „Value Gap”, iar definiția menționată urmărește în mod evident să reflecte funcționarea acestora. Considerentul (62) al directivei precizează că noțiunea de „prestatori de servicii online de partajare de conținut” vizează serviciile care „joacă un rol important pe piața conținutului online, concurând cu alte servicii online de conținut, cum ar fi serviciile de streaming online audio și video, destinate aceluiași public”.

Apoi, se observă că potrivit alin. 1, primul paragraf, al art. 17 prestatorul de servicii de partajare „realizează un act de comunicare publică sau un act de punere la dispoziția publicului în scopul prezentei directive atunci când acordă publicului acces la opere protejate prin drept de autor sau la alte obiecte protejate încărcate de către utilizatorii săi”. În consecință, astfel cum precizează al doilea paragraf al acestui alineat, prestatorii respectivi trebuie, în principiu, să obțină o autorizație din partea titularilor de drepturi, de exemplu prin încheierea unui contract de licență privind utilizarea, în cadrul serviciilor lor, a unor conținuturi protejate publicate online de utilizatori. Legiuitorul Uniunii a soluționat astfel ex lege controversa evocată mai sus în favoarea acestor titulari.

Această obligație se află în legătură directă cu obiectivul general urmărit la art. 17, „asigurarea unei piețe performante și echitabile a dreptului de autor”, promovând dezvoltarea „pieței de acordare a licențelor între titularii de drepturi și prestatorii de servicii [...] de partajare” și astfel asigurând consolidarea poziției acestor titulari în cadrul negocierii acordurilor de licență cu acești prestatori, pentru a se asigura că aceste acorduri sunt „echitabile” și mențin un „echilibru rezonabil între ambele părți”(38), pentru a remedia „Value Gap”.

La alin. 3 se precizează că, atunci când un prestator de servicii de partajare realizează un act de „comunicare publică” sau de „punere la dispoziția publicului”, în condițiile stabilite la alin. 1, exonerarea de răspundere prevăzută la art. 14 din Directiva 2000/31 nu se aplică.

Alin. 4 prevede că, atunci când prestatorii de servicii de partajare nu au obținut o autorizație din partea titularilor de drepturi, aceștia răspund pentru actele „neautorizate” de comunicare publică realizate prin intermediul serviciilor lor. Este vorba despre o consecință logică a ceea ce precedă: întrucât în

prezent se consideră că acești prestatori realizează acte de „comunicare publică” atunci când „oferă acces” la operele și la alte obiecte protejate încărcate de utilizatorii serviciilor lor, ei suportă o răspundere directă în cazul unei „comunicări” ilicite. În principiu, răspunderea directă ce revine persoanei care realizează un act ilicit de „comunicare publică” este o răspundere obiectivă și prin urmare, ar trebui să răspundă în mod automat de fiecare dată când o operă sau un obiect protejat este publicat online în mod ilegal în cadrul serviciilor lor, inclusiv plata către titularii de drepturi în cauză a unor daune interese potențial considerabile. Totuși, având în vedere că ei publică online conținuturile care se găsesc în cadrul acestora, fără ca prestatorii lor să efectueze o selecție prealabilă în această privință și întrucât acești prestatori nu vor putea probabil să obțină autorizație din partea tuturor titularilor de drepturi pentru totalitatea operelor și a altor obiecte protejate, actuale și viitoare, care ar putea fi astfel încărcate în cadrul acestora, o asemenea răspundere obiectivă ar constrânge prestatorii menționați să schimbe complet modelul economic – și, în acest sens, să abandoneze însuși modelul „Web 2.0” interactiv. În consecință, legiuitorul Uniunii a apreciat că trebuia să se prevadă, pentru acești prestatori, un mecanism specific privind răspunderea, stabilit la alin. 4 al art. 17, prin care aceștia pot, în caz de „comunicare publică” ilicită realizată prin intermediul serviciilor lor, să fie exonerati de orice răspundere atunci când demonstrează că: „(a) au depus toate eforturile pentru a obține o autorizație, și (b) au depus, în conformitate cu cele mai ridicate standarde de diligență profesională din domeniu, toate eforturile pentru a asigura indisponibilitatea operelor și a altor obiecte protejate specifice în privința cărora titularii de drepturi au oferit prestatorilor de servicii informații relevante și necesare, și în orice circumstanță (c) au acționat cu promptitudine, la primirea unei notificări suficient de justificate din partea titularilor de drepturi, pentru a opri accesul la operele sau alte obiecte protejate notificate sau pentru a le elimina de pe site-urile lor, și au depus toate eforturile pentru a preveni viitoare încărcări a acestora în conformitate cu litera (b).”

Celelalte alineate le voi prezenta doar în incidență cu acțiunea.

3. Procedura în fața Curții și concluziile părților

Parlamentul a solicitat respingerea acțiunii ca nefondată, iar Consiliul a solicitat respingerea concluziilor principale ca inadmisibile și cu titlu subsidiar, respingerea acțiunii ca nefondată în totalitate.

Prin Decizia președintelui Curții din 17 octombrie 2019, au fost admise cererile de intervenție în susținerea concluziilor Parlamentului și ale Consiliului formulate de Regatul Spaniei, Republica Franceză, Republica Portugalheză și Comisia Europeană.